

Hugo von Hofmannsthal

Malé divadlo sveta

Vybral a preložil Ladislav Šimon

Z nemeckých originálov

Hugo von Hofmannsthal: Gedichte und lyrische Dramen;

S. Fischer Verlag; Frankfurt am Main 1952

Hugo von Hofmannsthal: Aufzeichnungen; S. Fischer Verlag;

Frankfurt am Main 1959

Vybral, preložil, kalendárium života a diela, poznámky a doslov napísal Ladislav Šimon

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a rakúskeho

Spolkového ministerstva pre vyučovanie, umenie a kultúru.

Die Herausgabe dieses Werkes wurde aus den Mitteln des Österreichischen Bundesministeriums für Unterricht, Kunst und Kultur gefördert.

Literárna nadácia STUDŇA, ÚSIL SAV, Karadžidova 25, 811 08 Bratislava

Zodpovedný redaktor: Ivan Cvrkal

Technické spracovanie: Firma Schmidt Bratislava

Tlač a väzba: Tlačiareň Cicero Bratislava

Vydala Literárna nadácia STUDŇA

Prvé vydanie

Bratislava 2009

Translation © Ladislav Šimon 2009

Epilogue © Ladislav Šimon 2009

Illustrations © Kyra Matuščíková 2009

Design & Cover © Firma Schmidt, Bratislava 2009

ISBN 978-80-89207-08-4

Mal ľahký, očarujúci, dobromyseľne na obdiv vystavovaný a pre mňa nezabudnuteľný pôvab, slobodu a dôstojnosť ducha, aj keď som bol neskôr často netrpezlivý, ba niekedy aj v temných chvíľkach voči nemu nespravodlivý, lebo som ho ešte vždy hodnotil podľa lesku mladosti a každé jeho nové dielo som musel porovnávať s prvými básňami – najkrajšími nemeckými básňami v mojich časoch.

Hermann Bahr

Bol jedným zo spisovateľov píšucich po nemecky, ktorých dielo pôsobí po vojne takisto vyberane, ako pôsobilo pred vojnou – a ktorého úsilie a vplyv by sme mohli označiť ako „klasické“. Navyše to bol človek s veľkým šarmom a kultúrou.

T. S. Eliot

Byť vodcom znamená riešiť otázky svojej doby tak, aby riešenia boli platné aj pre iných. O to sa Hofmannsthal nikdy neusiloval a nenájdeme uňho ani jeden zákon, podľa ktorého by sa dalo konať a podľa ktorého by sa dal získať aspoň nejaký trvalý cit. Jeho bytosť je vo vytvorenom diele dojímavá a trvácna práve v opačnom zmysle – je to jeho duša volajúca do sveta, ktorý však neodpovedá. Keď zlyháva víťazná vôľa, často sa dá lepšie počuť pulz veľkých záhad – a preto si ctíme stroskotancov. Taký je Hofmannsthal vo svojich najhlbších vyjadreniach.

Max Kommerell

Zjav mladého Hofmannsthala je a zostáva pozoruhodný ako jeden z veľkých zázrakov skorej zrelosti; vo svetovej literatúre okrem neho nepoznám – s výnimkou Keatsa a Rimbauda – podobný prípad neomylnosti a majstrovského ovládania jazyka, podobný spôsob myšlienkového vzletu, podobný prienik poetickej substancie až do najnáhodnejšieho riadka, ako je to u tohto veľkolepého génia, ktorý sa už ako šestnásťročný a sedemnásťročný nezmazateľne zapísal do večných análov nemeckého jazyka svojimi veršami a dodnes neprekonanou prózou. Jeho náhly začiatok a zároveň včasná zrelosť – to bol fenomén, ktorý sa v rozmedzí jednej generácie sotva zopakuje.

Stefan Zweig

Veľmi jasne videl, že zakaždým stojí na stratenej varte; ďalšia existencia rakúskej monarchie, ktorú tak miloval a neprestal milovať, bola nereálna; neperspektívna bola tiež jeho náklonnosť k šľachte, ktorá už vtedy viedla iba karikovaný zdanlivý život; neperspektívne bolo, keď sa zaradil do štýlu divadla, ktorého veľkosť spočívala iba na pleciach niektorých hercov, čo prežili; rovnako bol

neperspektívny jeho zámer, keď chcel miznúce dedičstvo bohatého 18. storočia, obdobia panovania Márie Terézie, obnoviť vo forme barokovo sfarbenej veľkej opery. Jeho život bol symbolom, šľachtyným symbolom miznúceho Rakúska, miznúceho divadla – bol to symbol vo vákuu, ale nie symbol vákua.

Hermann Broch

HUGO von HOFMANNSTHAL

* 1874 – † 1929

Dvaja

Pred sebou niesla plný džbán,
niesla ho vôkol všetkých brán,
ľahký a istý mala krok,
nevyliat sa jej vzácny mok.

Ruku mal pevnú hrdý pán,
Vznášal sa na bujarom koni –
zrazu kôň stojí, hlavu skloní,
nedbalé gesto zmrazilo ho tam.

No keď z jej rúk ten ľahký džbán
mal zobrať, stačilo tak málo –
obom im vtedy oťažiel,
ona sa chvela, on sa chvel
a nestretla sa s dlaňou dlaň,
červené víno po zemi sa lialo.